

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 262
מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
שהחקימה ביום א', ד' בשבט, תשל"ז
11.00 שעה (23.1.77)

נ כ ח ו

חברי הועדה: היו"ר ח. גרוסמן

י. בארי
א. ורדיגר
מ. ידיד
פ. שינמן

מוזמנים:

ג. אורתר - יו"ר הסתדרות הפסיכולוגים
א. אכירם - בי"ס לעבודה סוציאלית, אונ. ת"א
ד"ר ארליך - פסיכולוג, בי"ח "איתניח"
ל. מילר - פסיכיאטר ארצי ראשי, משרד הבריאות
ג. מרוז - פסיכולוגית
עו"ד נעמן - יועץ משפטי, משרד הבריאות
ד. פרומן - בי"ס לעבודה סוציאלית, אונ.
בר-אילן
י. קדמן - מזכיר הסתדרות העובדים הסוציאליים
ד. שרון - בי"ס לעבודה סוציאלית אונ. ת"א
ט. שפניץ - מטעם משרד המשפטים

מזכירת הועדה:

ש. כרם

יועץ משפטי:

י. אליאסוף

רשמה:

מ. טרלו

סדר היום:

חוק הפסיכולוגים, תשל"ו - 1976

אני פותחת את הישיבה. אני מניחה
שכל החברים עינינו בחוק ויש להם

היו"ר ח. גרוסמן:

הערות.

חוק הפסיכולוגים, תשל"ו - 1976

מר נעמן:

החוק הזה הוא פרי עבודת הכנה של
מספר שנים, של ועדה משותפת של
רופאים, בעיקר פסיכיאטרים, פסיכולוגים ומשפטנים. הועדה
בראשותו של ד"ר מילר הכינה את החוק ואני תקווה שהחוק יעבור בכנסת.

החוק בא להוסיף נדבך תחיקתי של תחום
הפיקוח על מקצועות רפואיים ועמוד בשורה אחת עם חוקים רפואיים
בעלי רמה אקדמאית, בשורה אחת עם חוק הרופאים שכבר זכה לנוסח
חדש, פקודת רופאי השיניים וחוק הפסיכולוגים.

את החוק הזה לא ירשנו מהמנדט, בימי
המנדט הפסיכולוגיה היתה ענף צעיר בתחום טיפול הנפש של האדם,
ומבחינה היסטורית ימצא פסיכולוג שיעמיד בפנינו מתי הפסיכולוגיה
התחילה להופיע כמקצוע עצמאי במקביל לפסיכיאטריה.

החוק מקיף והוא השתנה בהתאם
למדיניות שלנו לתת דמות מבחינת צורה ותוכן פחות או יותר אחיד
לחוקים מקבילים. ההצעה הזאת משתדלת לשמור על מתכונת מקבילה
לחוקים האחרים.

היו הרבה דיונים ולבטים בקשר להגדרה
עד שהתגבשה. אחרי זה בא אחד מהעקרונות הראשיים של החוק הזה,
שבא לייחד את החוק אך ורק לפסיכולוגים. הענף הכי חשוב היום זו
הפסיכולוגיה הקלינית.

הפסיכולוגים יירשמו בפנקס באמצעות
הגוף הסטטוטורי. בשוני מחוקים אחרים זה לא יעשה ע"י הממונה
על המקצועות הרפואיים, פה תהיה ועדת רישום שהרכבה יתברר מתוך
סעיף 10. החוק קובע מי זכאי לרישום. היום רשאי להציג את עצמו
כפסיכולוג כל אדם מחמת שאין עדיין חוק שמגדיר את הזכות.
החוק בא כדי לתת הגנה חוקית לאנשי המקצוע הזה שטרחו ולמדו
ורכשו יסודות מקצועיים בהכשרה עמוקה. מטרה שניה - לתת הגנה
לציבור שלא יפול מפעם לפעם בידי אנשים שמציגים את עצמם
כפסיכולוגים וגורמים לא פעם לנזק נפשי לבני-אדם, חוץ מנזק כספי.
החוק יקבע גם איזה הם ענפי הפסיכולוגיה המיוחדים שיוגדרו בחוק.
תהיה מומחיות ככל ענף ודרכי אישור. יהיה גם פיקוח מבחינה
עצם היותו מוסמך ורשום לעסוק בפסיכולוגיה, כדי להגן על הציבור.
יהיה פיקוח אם אין סיבה בריאותית לפסילה או משמעתית לפסילה.
אנחנו מבצעים את אותם המבחנים המקבילים לגבי פיקוח בריאותי.
יש אפשרות לפסול מטעמי בריאות, כמובן עם מתן זכות לאדם להגן
על זכויותיו. אנחנו מציעים עקרונות של שפיטה משמעתית מקצועית.

אותם הכללים הנקוטים לגבי רופאים ורופאי שיניים ורוקחים. הפרוצדורה אולי תהיה אחרת במקרה זה.

אנחנו מציעים הוראות מעבר. עד היום מכיון שלא היה חוק, ואנשים עוסקים בתחום הזה במשך שנים רבות, יש כאלה שאין להם ההשכלה האוניברסיטאית הדרושה היום לפסיכולוג אבל כרגיל, יש הוראות מעבר שלא תשלולנה את הזכויות הקנויות האלה לעוסקים בזה במשך שנים. אלה שעוסקים בזה 15 שנה יירשמו בפנקס הפסיכולוגים ללא קשיים. אלה שעוסקים בזה 10 שנים יצטרכו לעמוד בבחינות מקצועיות.

יש הבטחת ייצוג מקצועי לפסיכולוגים שיהיו רוב במועצה הזאת, וזה יבטיח פיקוח והפעלה מקצועית. יש גם סעיף עבירות נגד אלה שעוברים על החוק, ומי שלא יהיה רשום, ושאי ומוסמך לעסוק במקצוע לאחר שיתחיל להגשים אותו.

עברנו על סעיפי החוק. שאלנו את

ג. ארתור:

חברינו אם יש להם הערות, וסכמנו

את ההערות של החברים ושל הועד.

בסעיף 2(ג) אנחנו מבקשים להוסיף לנוסח, אחרי 4 המלים הראשונות את המלים: בעל תואר בוגר בפסיכולוגיה היום יש תואר שני או שלישי או המשרת בצה"ל. זה קיים גם עכשיו. כאשר מי שהוא בעל תואר "ב.א." עובד אם הוא בצה"ל, אנחנו לא שואלים אם הוא רשום או לא רשום בפסיכולוגיה ללימודי מ.א. אבל אם הוא עובד במקום ציבורי חובה עליו ללמוד פסיכולוגיה באותה העת לתואר מ.א. ולא - נוצרת קבוצת אנשים שעובדת והם לא פסיכולוגים ממש הם תמיד כוחות עזר.

בסעיף 3, במקום "הלם" האקדמיה

הציע "נגע".

בסעיף 9 אנחנו מציעים שלא יהיו

מדורות נפרדים אלא ליד שמו של כל פסיכולוג הרשום בפנקס יהיה כתוב מה מומחיותו. נראה לנו שרשימה כללית של פסיכולוגים צריכה להיות תוך ציון של מומחיות ליד שמו של כל פסיכולוג. מה גם שיש פסיכולוגים שלא רואים צורך או לא יכולים להרשם כמומחים באחד התחומים.

בסעיף 11(3)(א), אלה הוראות מעבר.

לנו לא היה ברור אם זה הוראות מעבר או אם זה הוראות עד שנת 1958.

בשנת 1958 כאשר נוסדה הסתדרות

הפסיכולוגים בארץ אנחנו דאגנו לסעיפים שקבעו שמי שעבד 15 שנים בחו"ל יהיה חבר הסתדרות הפסיכולוגים. מאז 1958 לא ראינו צורך להקנות תואר פסיכולוג לאנשים שעבדו עבודה מעשית במשך 15 שנים בארץ, כי היתה אפשרות ללמוד. אם עשינו יוצא מן הכלל, עשינו זאת לגבי עולים חדשים, למשל עולים ממסך הברזל ששם לא היו לימודי פסיכולוגיה, ואם למדו שם פסיכולוגיה ועבדו עבודה מעשית בפסיכולוגיה היכרנו בהם. לא איפשרנו זאת לאנשים שחיים בארץ מאז 1958, כי יכלו ללמוד וגם איפשרנו לאנשים שנראו מתאימים לכתוב עבודות מחקר כדי להתקבל להסתדרות הפסיכולוגים.

סעיף 12 - אנחנו מבקשים שתהיה ועדת כחינות של שלושה פסיכולוגים ששנים ימונו על ידי המנהל או המשרד. איננו חושבים שראש שירותי בריאות הנפש מתאים דוקא לשמש כחבר בוועדה שתבחן פסיכולוגים. אנחנו מבקשים שיהיו שלושה פסיכולוגים, שנים ימונו על ידי משרד הבריאות ואחד מעובדי משרד הבריאות פסיכולוג מבין המורים ועוד מי שהוא. בראש הסעיף: הועדה תבחר כיו"ר מקרב חבריה.

לסעיף 16(א) אנחנו מציעים שהמלים "בעל תעודת חוץ" יוחלפו במלים: ש אינו אזרח ישראלי או תושב בה. פסיכולוג בעל תעודת חוץ הוא לרוב אזרח ישראלי, ולן היתר זמני זה לא מה שהוא מבקש. אם הוא ישראלי שלמד בחו"ל וחזר וכידי תעודת חוץ, זה לא אומר שצריך לתת לו היתר זמני.

היו"ר ח. גרוסמן:
אם אדם הוא אזרח ישראלי ויש לו תעודת חוץ שלא מוכרת, כאופן אוטומטי באותה תקופת מעבר נותנים לו היתר זמני.

ג. אחרת: הכוונה לפסיכולוג זר.

בסעיף 16(א) (1) אם נגדיר בהתחלה את כוונתנו, לא לישיבת ביקור או ישיבה ארעית, אין צורך בסעיף קטן (2).

סעיף 20 - זה נראה מאד שרירותי ולכן אנחנו מבקשים להחליף את "רשאי המנהל" במלים: רשאי ועדת הרישום. אחרת יצא שאם למנהל נדמה שפסיכולוג פלוני הוא יכול למנות כמומחה, אנחנו חושבים שזה לא צריך להיות נתון להחלטת המנהל אלא אך ורק להחלטת אותה הועדה שמחליטה. אנחנו חושבים שכוונת סעיף 20 היתה לתת מקום ליוצא מן הכלל, אבל לנו נראה שיוצאים מן הכלל צריכים להיקבע על ידי הועדה ולא על ידי המנהל. יש למנוע שתי רשויות רישום חופפות, המנהל וועדת הרישום.

אפשרות אחרת היא שמבטלים את סעיף 20 ומרחיבים בהתאם את הסעיף שמתייחס למומחיות שהפסיכולוג עסק בה עד למועד האחרון.

הסתדרות הפסיכולוגים היא בת 20 בערך אנחנו דורשים בתקנות שלנו כתנאי לחברות בהסתדרות לכל הפחות תואר מ.א. בפסיכולוגיה או תואר אקוויולנטי. אנחנו מקבלים חברים לפי תקנון זה. יש לנו תקנות הנוגעות לאנשים הבאים מחו"ל. תנאים אחרים יש לאנשים שבאים מארצות תרבותיות, כדי לשמור על רמתם המקצועית של הפסיכולוגים. בכל ארץ יש אישורים משלה. אנשים מומחים המתמנים במהלך הלימודים. יש ארצות בהם אפשר לקנות תעודה ובאונגריה אחרת צריך ללמוד כדי לקבל תעודה. יש לנו אנשים שמתמצאים בשפות שונות. הועדה ממליצה על קבלת חבר או דחייתו. כרגע יש לנו 800 חברים. אנחנו מוכרים על ידי האיגוד הבינלאומי לפסיכולוגיה מדעית, מן הפיעים בקונגרסים. האיגוד הבינלאומי של פסיכולוגים נתמך על ידי אונסקו, כאשר היו בעיות עם אונסקו האיגוד עמד לצדנו על ידי הצהרה במכתב. עכשיו אונסקו הקטינה את ההקצבה, אולם מקווים לעתיד ורוד יותר.

באיגוד חברות ארצות מזרח אירופה כמו צ'כיה, פולין ובריה"מ. חברים גם יפן וארצות מערביות, ארצות אמריקה המרכזית והדרומית. אין ארצות ערב חברות באיגוד כרגע. אחת הסיבות שארצות ערב אינן חברות היא התקנון של ההסתדרות הבינלאומית, הקובע שרק ארץ שבה יש אוגון מוכר של פסיכולוגים אחד יכולה להתקבל. מי שחבר ההסתדרות הוא גם חבר האירגון אלא אם הצהיר שהוא לא מעוניין בזה. יש ועדה פרופסיונלית שעוסקת בבעיות שכר ועוד, זה מקביל לוועד הארצי. יש לנו כנסים, יש קצת פרסומים ואנחנו מופיעים כגוף יצוגי במכרזים על משרות פסיכולוגים. בדרך כלל מוזמן מי שהוא מאתנו במקום נציג הציבור.

הסתדרות הפסיכולוגים מורכבת משלוש חטיבות. חטיבה של פסיכולוגים קליניים, חטיבה של פסיכולוגים חינוכיים וחטיבה של פסיכולוגים תעשייתיים חברתיים.

בחטיבה האחרונה חברים אנשים שעובדים בצה"ל וגם אנשים שעובדים במפעלים גדולים בארץ. מדי פעם מדברים על חטיבה נוספת, אבל לעת עתה החברים לא התארגנו.

בעיית הייחוד של החטיבות תיקבע ע"י תקנות של משרד הבריאות ולא בחוק. אנחנו מעדיפים את זה כי זה יכול להשתנות.

ד"ר ארליך: אני נציג משרד הבריאות וגם יו"ר החטיבה הקלינית של פסיכולוגים. אני מברך על החוק.

יש 2 - 3 דברים שרציתי להעיר עליהם. השאלה של מינויים לוועדות, יו"ר ועדות יש כמה מקומות שנוגעים ישירות להכרה בפסיכולוג.

כוונת החוק היתה שהאנשים בוועדות האלה יהיו פסיכולוגים, אבל זה לא תמיד ברור.

בסעיף 10(ב)(3) אני חושב שרצוי לכתוב פסיכולוג נציג שר הבריאות יהיה יו"ר הוועדה.

לסעיף 12(א) - או שהוא יהיה פסיכולוג ממונה ע"י שר הבריאות או הייתי ממיר את ראש שירותי בריאות הנפש במנהל הארצי.

לסעיף 20 - כנ"ל.

בעקרון נדמה לי שהחוק תורם להגנת הציבור ולכן כולם מעוניינים בו. הוא תורם ע"י זה שהוא מייחד את התואר פסיכולוג. אני מקווה שההתפתחויות והתהליכים יימשכו וגם בעלי מקצועות אחרים ישאפו להשיג הכרות דומה מבחינת החוק.

היו"ר ח. גרוסמן:
קיבלנו הערות מפרופ' ויניק בעקבות
הערות של אלה מאיר. הסעיף דן בבדיקה
האורגנית המוקדמת לפני השיפול הקליני.

מבית חולים באר-יעקב, מפרופ' מאיר
ופרופ' בריל יש הערות. כמו-כן יש הערות מד"ר קפמן ומפרופ' ויניק.
יש לנו פניות גם מד"ר ברק וד"ר קטן מאוניברסיטת ת"א, ויש גם
פניות של פסיכולוגים שמעירים באופן אישי את הערותיהם. יש כאלה
שביקשו להופיע בפני הועדה. נשמע קודם את נציגי הציבור ולא כל
איש בנפרד שיש לו הערות. אבל נבדוק את זה.

י. קדמן:
אנחנו רואים חשיבות רבה לחוק המונח
לפני הועדה. ביקשתי מחברי - חלקם
בתחום בריאות הנפש וחלקם בתחום המשפט - להיות היום בוועדה. יש לנו
הערות כבדות משקל.

באופן כללי אנחנו מצטרפים לדעתם של
הפסיכולוגים שאכן החוק באופן כללי חשוב. העברנו מכתב להסתדרות
הפסיכולוגים לגבי שירות מסוים שבו נודע לנו שאנשים שאינם
פסיכולוגים מעבירים חוות דעת פסיכולוגיות וחותמים כפסיכולוגים.
זאת הכשלה הציבור הרחב, יש כזה אפילו הונאה.

ההערה העיקרית מתייחסת לסעיף 1
שבו ניסו בהגדרה להתמודד עם מה זה פסיכולוגיה ונדמה לנו שיצרו
מכשלה גדולה ביותר. ההגדרה הכללית של עיסוק בפסיכולוגיה מתאימה
כמעט מלה במלה למרבית תחומי עבודתם של העובדים הסוציאליים.
החוק במתכונת הנוכחית עלול לגרום לכך, גם אם לא היתה כוונה כזאת,
שמרבית העובדים הסוציאליים ייחשבו כעבריינים לפי חוק זה ברגע שהם
עושים פעולות הקשורות באבחון בתחומי הנפש.

נכון שבנסיון לפתור את הבעיה הוכנס
סעיף 2(ב) שזיטה לבטל את החומרה ולומר שאנשי מקצוע אחרים שעסקו
באקראי באחת מהפעולות הנזכרות בסעיף 1, לא ייחשבו כעבריינים.
איננו עושים עבודתנו באקראי כאשר אנחנו עושים אחת מהפעולות
המוגדרות בסעיף 1, זה במכוון.

היו"ר ח. גרוסמן:
באקראי - זה עקב עבודה אחרת.

י. קדמן:
אנחנו נפגשנו עם אנשי הסתדרות
הפסיכולוגים והם אמרו שהם לא התכוונו
לזה והם מוכנים לבטל את המלה "באקראי". עכשיו לא שמעתי את התיקון
הזה. מעבר לכך אנחנו הצענו שלא תהיה בחוק הגדרה כפי שהיא פה
של מה היא פסיכולוגיה כי היא חופפת לא רק עבודה סוציאלית אלא
גם הוראה, גם יועץ חינוכי בבית-ספר, חינוך מיוחד. אני חושב
שזו קצת יומרה להגדיר כך פסיכולוגיה ולומר שיש ייחוד פעולות
לפסיכולוגים, זה לא נכון.

אנחנו הצענו להגדיר מה הוא פסיכולוג.
זה יותר קל מאשר להגדיר פסיכולוגיה. גם בפקודת הרופאים לא מוגדר
מה המקצוע אלא מי הוא איש המקצוע. כאשר אתה מגדיר מי הוא
פסיכולוג, אדם שאיננו עונה לקריטריון הזה, איננו יכול לעסוק
בזה ולחתום כפסיכולוג.

ד"ר אבירם:
נתבקשתי לבוא לכאן גם ע"י איגוד
העובדים הסוציאליים וגם מטעם מועצת

בתי הספר לעבודה סוציאלית.

אני רוצה להצטרף לברכות לעצם החוק.

תשומת לב הציבור הוסבה לכך שאנשים
שהתימרו להיות פסיכולוגים נשאו את התואר הזה, ואני חושב שפגעו
או עלולים היו לפגוע בציבור.

הכנסת וגם התאחדות הפסיכולוגים לא
מעוניינים ליצור חוק אשר ימנע מבצלי מקצועות אחרים לתרום את
תרומתם היחודית לציבור. בנוסף לכך, אין לנו רצון לחוקק חוק
שעלול למנוע שירותים חיוניים מהציבור, ליצור מערכת שתגדיר כהלכה
מה זה פסיכולוג ונמנע מציבור רחב שירותים שהוא זקוק להם.
אני רוצה להצטרף להערה של קדמן בקשר להגדרה של עיסוק בפסיכולוגיה.
מערכת שלמה של מקצועות שנלמדים באוניברסיטאות במחלקות שונות,
לא תוכל לתרום את תרומתה לציבור. הדיסציפלינה הפסיכולוגית במאה
הנוכחית שאני מכנה אותה כמאה של המהפכה הפסיכולוגית, חדרה
לתחומים רבים של מקצועות. היום הרפואה לא יכולה להתעלם מזה
ועוסקת בזה. העבודה הסוציאלית לא יכולה להתעלם מזה ועוסקת
בזה, ואותו דבר גם למי שלומד את מקצועו בבית הספר לחינוך או
מי שלומד במחלקות לשיקום למיניהן, במקצועות ובמחלקות שאין
להם הגדרה ברורה כמחלקה לפסיכולוגיה. אני רוצה להציע שנמצא
פתרון להגדרה החובקת כל תחומי העולם של פסיכולוגיה כדי שלא
נמנע שירות חיוני לציבור ולא נמנע ממקצועות אחרים לתרום תרומה
שהם יכולים לתרום לציבור.

ד. פרומן:
אני אתייחס לסעיף ספציפי המפרש את
ההגדרה. סעיף 17 מכניס אל

הפסיכולוגיה שטחי פעולה שהם הגדרת תחום עיסוק. גם בעבודה
סוציאלית, גם בתחומי עיסוק שונים, מומחיות מוכרת זה דבר שמצריך
לימוד נוסף. אם יש התמחות צריך לעבור איזה תהליך, כדי להגיע
לתואר מומחה, למקצוע יש הגדרות שונות. אולי נשתמש בהגדרה של
עמית שרואה את זה כלימוד ארוך לפחות 8 שנים. ידע ספציפי
נותן למקצוע מערכת ערכים משותפת. יש עוד כמה מאפיינים שאני
לא נכנס אליהם, לתחום שהוא ידע ספציפי למקצוע הפסיכולוגיה,
אין ספק שזה שייך למקצוע אבל משהו קונקרטי, ואחרים עוסקים
בזה. בעבודה סוציאלית אפשר להבחין בין מקצועות ספציפיים
כמו שיפול קבוצתי, עבודה קהילתית ועוד. אנחנו רואים את זה
קמקצוע. כל התחומים שמורכבים הם לסוג מיומנות.

הסתדרות הפסיכולוגים אולי חושבת לפתח סוגים שונים של בעלי מקצוע או רמות שונות של בעלי מקצוע. זה איננו לטובת המקצוע, כי המקצוע צריך להיות מוגדר ומובן.

הגנת הציבור היא בכך שנותנים לציבור את המומחיות הגבוהה ביותר והספציפית ביותר, ולא ע"י כך שמקצוע כל שהוא גורף לתוכו גם תחומים ממקצועות אחרים.

ג. מרון:
התעסוקה של פקידי הסעד לטיפול במפגר, אימוץ ילדים, נסתרים ע"י ההגדרה שבסעיף 1. שם מוגדר עובד סוציאלי כשיר.

ד. שרון:
אני חבר בוועדת האתיקה. אני משתתף כהוראה באוניברסיטת תל-אביב וגם עובד בשדה. אני רואה בעייתיות רבה בחוק הזה. אני חושב שאף עובד סוציאלי לא מתימר להיקרא פסיכולוג. החוק חייב להגן בפני התחזות. לגבי התוכן יש בעייתיות גדולה, אפילו כמושג מה זה טיפול. מפנה לסעיף 6(ג) (2). גם בעבודה הסוציאלית לא רק שקיימים תחומי תרבות זה לא שירות כמו עבודה קהילתית בלעדית, יש תחומי התמחות, יש טיפול במשפחה, יש טיפול בילד. עובדים סוציאליים עובדים במסגרות שונות בבתי-חולים, בתחנות לבריאות הנפש, ללשכות סעד. גם במקצוע שלכם צריך להגיע להתמחות. לא כל פסיכולוג קליני יהיה עסוק בבעיות נשואים, זה תחום בפני עצמי.

היו"ר ח. גרוסמן:
אין כמעט הזדמנות שעובד סוציאלי לא תובע את האבחון של פסיכולוג. לא שמעתי שיש התחרות בין שני המקצועות האלה.

ד. שרון:
יש לנו הכחנה פסיכו-סוציאלית ואנחנו לא פעם מגיעים להבחנה שלנו. לא פעם אנחנו נעזרים בפסיכולוגים ולא פעם הם נעזרים בנו.

א. אבירם:
ההגדרה כוללת יותר מאשר הבחנה, היא כוללת יעוץ, טיפול ושיקום. האם זה ימנע מאחרים לעסוק בזה?

ל. מילר:
זו היתה ההזדמנות הראשונה להתיעץ עם מקצוע נוסף. צדק החבר כאשר אמר שקשה להגדיר היום מה זה טיפול. המלה לא מוגדרת בחוק. המלה פסיכוסטרפיה מופיעה פעם בחוק. נכון שקשה להגדיר איפה נגמר תפקידו של האחד ומתחיל השני. יש סוגים שונים של טיפול כמו טיפול דרך אמנות, דרך מוסיקה וריכוז. מסיבה זו בוועדה המיעצת שלנו, מינתה ועדה בראשותי על מנת לבחון את השאלה לגבי כל אלה שמטפלים בפשית באדם, נוסף על רופא ופסיכולוג. זאת אומרת שאנחנו ערים לבעיה ונצטרך לבחון את הדבר עד הסוף.

ד"ר ארליך:

אם הועדה תרצה לתת דעתה על הבעיה שעורר ד"ר מילר, אני בטוח שהיא תעשה כך. ברור שקיימים בתחום זה מספר רב של מקצועות. עם ריבוי המקצועות והאינטרסים קיימת חרדה. יש אי הבנה בסעיפים של החוק. אם להתייחס לנקודה האחרונה של שרון ענין הטיפול בסעיף 6(ב) (2), מי שלא פסיכולוג, כמו עובד סוציאלי וקיבל מידע מפסיכולוג, מטפל. גם לגבי מקצועות אחרים אני חושב שזו שאלה נכונה וקריטית. החוק, לדעתי, איננו מנסה לומר שרק הפסיכולוג יעשה דבר כזה ואף אחד אחר לא יעשה את זה. אנחנו בתחום שבו הרבה אנשים מטפלים בצורות שהן די דומות. לכן אמרתי קודם שהחוק מגן על הציבור באופן ספציפי ולא כוללני. כאשר אותו הטיפול ניתן ע"י מי שהוא שקורא לעצמו פסיכולוג, הוא רשום בפנקס, חלות עליו חובות אלה ואלה. החוק לא אומר שלאנשים אחרים אסור לאבחן במקרים מסוימים. יש עורכי-דין שנותנים עצות לאנשים, יש מורים, יש עקרות בית. מבחינה זו החוק בא לייחד את העיסוק המקצועי כפסיכולוג. כתוב: לא יעסוק אדם בפסיכולוגיה (סעיף 2(א) ו(ב)), לגבי שאלת המומחיות, לדעתי זה דבר שאין למקצועות האחרים לחשוש ממנו. אם עובד סוציאלי יכול לעשות טיפול בלי התמחות, מה טוב. עובד שלנו חייב התמחות כזאת וזה די קשה ולוקח 2 - 3 שנים בשטח הקליני.

ד. פרומן:

פסיכולוג חברתי צריך להיות בעל תואר מ.א. או כ.א.?

ד"ר ארליך:

אין חבר בהסתדרות הפסיכולוגים שאין לו לפחות מ.א. החוק יכיר רק באלה שיש להם לפחות מ.א. הדבר כבר קיים בתקשי"ר. פסיכולוג חייב להיות מפוטר משירות המדינה אם תוך שלוש שנים הוא לא מקבל את התואר.

ד. פרומן:

לכ.א. יש מסלול לימוד ישיר לפסיכולוגיה חינוכית?

ג. ארתר:

אין.

ד"ר ארליך:

האוניברסיטה נותנת כ.א. לפסיכולוגיה תואר ראשון לא מהווה קריטריון לגבי עיסוק בפסיכולוגיה.

מר נעמן:

הבנתי שאין ארגון מתחרה להסתדרות הפסיכולוגים.

האם יש הרבה אנשים שהם פסיכולוגים לפי הקריטריונים המקובלים לגבי הסתדרות הפסיכולוגים, שמסיבות שונות סרבו להרשם?

ג. אולטר: סרבו - לא, כי איננו מבקשים מאף אחד להצטרף. אבל יש כאלה שלא נרשמו. יש אנשים מאד ידועים שלא הצטרפו כמו פרופ' קרל פרנקשטיין. יש גם נוספים, אנחנו מכירים אותם. אינני יודעת כמה הם אבל נדמה לי שהם לא יותר מ-30 בכל הארץ.

יש סיבות מיוחדות להרשם להסתדרות הפסיכולוגים. לדוגמא: משרד החינוך השקיע כספים בהכנת בחינות ולא מאשרים אותן אלא בהסכמת הסתדרות הפסיכולוגים. יש לנו ארבע אוניברסיטאות שמלמדות פס יכולוגיה: ירושלים, תל-אביב, בר-אילן וחיפה. מספר הגומרים במשך השנה קטן, למדי - 60 - 70. יש מספר יותר גדול של עולים או ישראלים החוזרים מלימודיהם בחו"ל עם תעודות מוכרות. במשך שנה מצטרפים כ-200 חברים. בשנה האחרונה נדחו 200 כיון שתעודותיהם לא מספקות אותנו.

ד"ר עירן ואני נפגשנו עם מר קדמן. הוא התמנה באחד החברים המטפלים בנושא. השתכנענו מהדברים שאמר. לא הזכרתי את הנושא כי הייתי בטוחה שאתם תסכימו אותו. אנחנו חושבים שצריך להתייעץ עם משפטנים כיצד לצאת מהבעיה. אין לנו התנגדות למחיקת המלה "באקראי". היינו מעדיפים שזה יהיה אגב עיסוק במקצוע, והמקצוע צריך להיות מקצוע מוכר במדינה - עובד סוציאלי או אחות או רופא, אבל לא מגדת עתידות, למשל או אסטרולוג.

דנו גם על מה זה עיסוק בפסיכולוגיה ובמקום זה להכניס הגדרה של מי הוא פסיכולוג. זה דורש שינויים גם בסעיפים אחרים. זו הסיבה שלא העליתי את זה. עקרונית אנחנו בדעה שאין ספק שחלק מהתפקידים של הפסיכולוג זה גם עיסוקים שעוסקים בהם אנשים אחרים. כל עוד הם מומחים בנושא שלהם, אנחנו לא מתנגדים לזה. איננו יודעים בדיוק איך להגדיר את הדבר ולנו נדמה שכדאי לדון על זה בין הנוגעים בדבר, ומומחים לניסוח במשרד המשפטים.

י. בארי: בצה"ל מעבירים בוגרי תיכון קורס של כמה חודשים לאבחון. בודאי גם אבחון של עניינים בתחום זה ומכוונים את האנשים לענף זה או אחר. באיזו מידה זה כלול או לא העיסוק בצה"ל? האם זה עיסוק במקום עבודה מוכר? מה ההשפעה של עיסוק זה לגבי סעיף 1 לחוק?

ל. מילר: רציתי להתייחס לשאלה לגבי סעיף 2 (ב) ולהציע שאלה שדנו בסוגיה זו, בפרט לגבי המלה "באקראי" יוכלו לטכס עצה באותה מסגרת שדנו קודם. אני מציע להחזיר את הסעיף הזה לוועדה שהכינה את הצעת החוק. השאלות הן אמננסיות של הטיפול בהגדרה העצמית המקצועית. הטיפול הוא חלק מהמקצוע, מה פירוש המלה "כדין". יש מקצועות שאינם מוכרים במובן החוקי. אני הצעתי זאת להסתדרות הפסיכולוגים.

היו"ר ח. גרוסמן:
אבקש מאלה שהכינו את החוק, להגיש הצעה אחרת לסעיף 2(א), יש הסכמה ואף אחד לא רוצה לפסול את המקצוע השני. העניין הוא ניסוחי. אנחנו רוצים מצד אחד לשמור על המקצוע של הפסיכולוגיה, ומצד שני שזה לא יעמוד בסתירה לחוקים אחרים ולא להגדרת מקצועות אחרים. את זה צריך לבחון.

ד. שרון:
המלה "באקראי" משמעותית להגן על המקצוע שלכם ושלנו. לא הייתי רוצה שאדם יעשה טיפול באקראי בכל מקרה. זה פותח פתח שאדם טיפל טיפולים מזיקים ויגיד שעשה זאת באקראי.

היו"ר ח. גרוסמן:
אני לא פרשתי את זה כך. אני הכנתי את זה עקב עבודה במקצוע אחר.

מר נעמן:
השאלה שהועלתה כאן הועלתה דרך צנור אחר כאשר היועץ המשפטי של משרד הסעד שימש כפה לעובדים הסוציאליים והצעתו לחוק עובדים סוציאליים הוזכרה. נכון הוא ששיקולים משפטיים רבים מאז הניעו אותנו לעמוד מאחורי ההגדרה שתהיה הגנה למקצוע וגם אקוויוולנט למונח "באקראי". הגדרה דומה מופיעה בחוק הרופאים עוד מימי המנדט. אנחנו מציעים הגדרה כזאת כי בחוק האחרות שכבר נמצא בשלב תחיקתי. אני יכול להגיד שהשיקולים המשפטיים שלנו הם על סמך נסיון כולל. היתה הגדרה כזאת בהסתדרות הרפואית. בתי המשפט מתקשים להרשיע אדם שעוסק ברפואה בין בעיסוק במקצוע הרפואה ובין במקצוע אחר. הבעיות דומות. נהיה מוכנים לחשוב כיצד להגדיר ולתקן את ההגדרה בכיוון המחשבה שלכם.

ד. פרומן:
אינו דומה עניין זה לעניין הרופאים. מקצוע הרופאים הוא מקצוע מסורתי שם יש כללים אחרים. שם אפשר להגדיר תחום. הרבה יותר קשה להגדיר תחום במקצועות החדשים.

ל. מילר:
לפי המצב היום עד כמה שאני מבין רק רופא יכול לטפל באדם גופנית ונפשית. לפי חוק המתעסקים ברפואה יש חשיבות משנית לעניין הגדרת סעיף 2(ב). זה נותן גושפמקא לא רק לטיפול של פסיכולוג אלא למקצועות אחרים שהם כביכול מקצועות כדין. אינני יודע מה זה "כדין", הבחינה הזאת חשובה לעתיד כל המקצועות בארץ. זו הפעם הראשונה שמותר לאדם לטפל, על פי חוק, שאינו רופא. יש חשיבות מעבר לכל הגדרה שניתנת ע"י העובדים הסוציאליים או הפסיכולוגים.

ג. מרון:
הפסיכולוגיה היא בתחום מדעי ההתנהגות, היא לא יכולה לקחת על עצמה את כל התחום.

היו"ר ח. גרוסמן:

מבקשת להגיש הצעה שלא תעמיד מקצועות מסוימים במצב בלתי נסבל.

ג. אולתר:

אנחנו רואים את צה"ל כמקום מוכר. יש פסיכולוג ראשי של צה"ל שהוא חבר הסתדרות הפסיכולוגים. כל העבודה בצה"ל, במידה והיא פסיכולוגית, ניתנת להשגחתם וכל אחד מעסיק אנשים שאינם פסיכולוגים אבל לא עושה את זה בקביעות. אם הם מטפלים או עושים משהו, הם נותנים עצות הם אחראים לעבודתם. איננו מתערבים בזה. אם יש בעיות פרופסיונליות אצל הפסיכולוג הראשי, אנחנו סומכים שהוא יטפל בזה בצד הכי טוב.

היו"ר ח. גרוסמן:

אם יש טווח זמן מתקבל על הדעת עד שהכנסת תתפזר, נמשיך בדיון ביום חמישי הבא בתל-אביב. נצטרך להחליט את מי מזמינים כדי ללוות אותנו בכל הדיונים. נעשה זאת בהתייעצות עם נציגי משרד הכריאות.

הישיבה ננעלה בשעה 12.35